

Тамара Н. Јаневска
Универзитет у Крагујевцу
Филолошко-уметнички факултет
Студент докторских студија

УДК 811.111'373.612.2
Оригинални научни рад
Примљен: 30. септембар 2019.
Прихваћен: 25. октобар 2019.

МЕТАФОРИЧКА КОНЦЕПТУАЛИЗАЦИЈА НАДЕ У ЕНГЛЕСКОМ ЈЕЗИКУ¹

Айсџиракџи: Предмет овог рада јесте начин концептуализације наде у енглеском језику. Циљ је испитати којим се метафоричким изразима и путем којих изворних домена ова емоција конкретизује. Теоријску основу истраживања представља теорија о појмовним метафорама, те је основни приступ когнитивносемантички. Метафоре које се односе на циљни домен НАДА одабране су за ово истраживање због јединствених одлика које овај концепт издвајају од других који припадају истој општој категорији емоција, због чега се сматра да она спада у засебну групу у оквиру ове шире категорије.

Кључне речи: концептуализација, појмовна метафора, изворни домен, циљни домен, НАДА.

УВОД

На повезаност концепта са човековом перцепцијом света указали су Лејкоф и Џонсон (2003: 4) истичући да концепти, осим тога што утичу на наше мисли, делују и на наше свакодневно функционисање, све до најситнијих детаља, играјући кључну улогу у процесу дефинисања нашег поимања стварности. Позивајући се на рад Лејкофа и Џонсона, Драгић (2015: 10–11) наводи да поменута врста анализе „подразумева употребу и објашњавање когнитивних механизма као што су појмовна метафора и појмовна метонимија”, за које она тврди да су „основни организациони принципи човековог појмовног система”. Главна предност ове анализе лежи у томе што омогу-

---

¹Овај рад је настао у оквиру пројекта 178014 „Динамика структура савременог српског језика”, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

ћава спознају апстрактних концепата којима се свакодневно служимо и који притом представљају важан сегмент наших искустава и перцепције света. Тако је, на пример, Гибс (1996: 317) поборник идеје да начин конструисања метафоричких репрезентација умногоне зависи од човековог животног искуства, најпре телесног, као и језика којим се дати концепти приказују помоћу речи. Повезаност метафоре и мишљења помиње и Матић (2016: 272) објашњавајући становиште Кликовац (2000) према коме је метафора првенствено ствар мишљења и деловања, а тек секундарно ствар језика. Овакав став Матић потом допуњује мишљењем Мишковић-Луковић (2015) која сматра да је метафора заправо део интерпретативне употребе лексике. Дакле, међу многим лингвистима доминира мишљење да проучавање метафора може пружити увид у концептуалну стварност говорника одређеног језика (Манојловић 2017: 219), што доприноси значају овог поља и непрестано подстиче лингвисте на нова истраживања.

Концептуална анализа Лејкофа и Џонсона (2003: 116) почива на уверењу да се апстрактни концепти (попут времена, емоција, идеја, политике, живота, смрти итд.) могу предочити путем других конкретних, непосредно доживљених концепата (попут објеката, људског тела, животиња, спорта, машина, биљака итд.). Дакле, разумевање и објашњење једаног појма се постиже применом другог појма, то јест, како Драгић (2015: 11) пише, тај поступак се реализује „пресликавањем структуре једног појма или појмовног домена на други појам или појмовни домен”, што је заправо и дефиниција метафоре². Као што се може приметити, битан термин који чини саставни део готово сваке дефиниције метафоре јесте реч *домен*. Односно, када говоримо о појмовној метафори, издвајају се два типа домена која су важна за концептуалну анализу – изворни домен (енгл. *source domain*), или „појмовни домен из којег се узима метафорички израз” и циљни домен (енгл. *target domain*), то јест „појмовни домен у ком се поменути метафорички израз користи” (Комароми 2016: 3). Изворне домене првенствено одликује конкретност, они настају као резултат човековог деловања у стварном свету, док су циљни домени претежно апстрактни, па због тога и тежимо томе да их појаснимо применом конкретних појмова. Другим речима, објашњава Матић (2016: 271), „метафоричке концепте користимо како бисмо стварност учинили разумљивом”. На дати однос циљног и изворног домена најбоље указује поједностављена формула „ПОЈМОВНИ ДОМЕН А ЈЕ ПОЈМОВНИ ДОМЕН Б” (Комароми 2016: 20; Кевечеш 2010: 33), а процес њиховог повезивања назива се *пресликавање* (енгл. *mapping*) (Богетић 2018: 13). Пресликавање се не одвија произвољно, већ постоје фактори који га регулишу.

---

²Лејкоф и Џонсон (2003: 6) истичу следеће: „the essence of metaphor is understanding and experiencing one kind of thing in terms of another”, дефинишући тиме метафору као процес разумевања и спознавања једне ствари посредством друге.

Наиме, оно се искључиво врши из смера конкретног ка апстрактном домену јер је узрокован самим нивоом апстрактности изворног и циљног домена и сматра се једним од кључних одлика појмовне метафоре. Такав процес познат је као *јединствена једносмерност* (енгл. *uni-directionality*) (Гибс 1996: 311; Богетић 2018: 13). Међутим, један циљни домен може бити концептуализован путем више различитих изворних домена, баш као што и један изворни домен може концептуализовати разне циљне домене, због чега Матић (2016: 273) истиче да се правац метафоричке пројекције одвија „у оба правца и асиметрично”. На објашњење овог феномена указује Штрбац (2018: 22–23) наводећи мишљење Кевечеша (2010) према коме повезивање ова два домена може бити резултат говорниковог искуства или структурне сличности која се „огледа у подударности њихових појмовних елемената”, па тако различите метафоре заправо „истичу различите аспекте истог домена”. Из тог разлога, Гибс (1996: 313) предлаже да домене треба посматрати као динамичне, контекстуално условљене, тренутне репрезентације. Још једна учестала појава коју је корисно истаћи јесте то да једна иста појмовна метафора такође може бити реализована низом другачијих *метафоричких језичких израза* (енгл. *metaphorical linguistic expression*) (Комароми 2016: 20) које Лејкоф и Џонсон (2003: 8) сматрају значајним за анализу природе метафоричких концепата.

Метафоре којима ћемо се у оквиру овог рада бавити тичу се концепта НАДА (енгл. *HOPE*) који, иако се често сврстава у општу категорију емоција, поседује јединствена својства по којима се разликује од других типова емоција, због чега су поједини лингвисти (попут Џејмса Аверила 1996) доводили у питање разлоге због којих се она класификује као тип емоције. Проблем произлази из дефиниције речи *hope* и природе те емоције насупрот устаљеним теоријама о емоцијама. Наиме, из дефиниција које налазимо у електронском издању енглеског речника *Collins Dictionary* можемо видети да се овај појам дефинише као „осећај да ће се испунити оно што се прижељкује или очекује” или као „жеља праћена уверењем да ће се нешто догодити” (енгл. *A feeling that what is wanted is likely to happen; desire accompanied by expectation*). *Cambridge Dictionary* такође наводи да поменути емоција најчешће има позитивну конотацију и да подразумева радњу која ће се догодити у будућности (енгл. *something good that you want to happen in the future*). Штавише, речничке дефиниције најчешће одређују енглески термин *hope* као осећање или емоцију (енгл. *a feeling*) чији би сродни термини били *жеља* (енгл. *desire*), *очекивање/ишчекивање* (енгл. *expectation*), као и *вера* (енгл. *belief*). Ове специфичности издвајају наду првенствено као осећање које, будући да је, како Штрбац (2018: 73) наводи, мотивисано „интелектуалном проценом ситуације као пожељне или непожељне”, спада у она која су својствена само човеку. Друга, нешто битнија разлика која, може

се рећи, произлази из прве због своје интелектуалне заснованости, јесте та да је нада мање уочљива, односно не постоје конкретни начини на које се она може испољити, у поређењу са другим емоцијама налик бесу или љубави које се везују за извесне догађаје или бића и испољавају се на одређене начине (Аверил 1996: 27). Дакле, она се разликује од онога што теорије о емоцијама називају прототипом, то јест емоцијама које су уско повезане са телом и чулима, прате шаблон узрок – емоција – реакција и представљају најчешће анализирани циљне домене у групи емоција (бес, страх, љубав, срећа итд.). Из тог разлога, о нади се говори као о посебном виду емоције која је интелектуалне или когнитивне природе, која се не заснива толико на чулном, односно телесном искуству (Аверил 1996: 25; Кевечеш 2004: 184), већ се сврстава у групу „интелектуалних емоција” (енгл. *intellectual emotions*).

Разликама и сличностима наде са другим типовима емоција, као и оправданости њеног укључивања у ту категорију посвећен је рад Џејмса Аверила (1996: 24). Међутим, као што и сам аутор истиче, његов рад је више теоријске него практичне природе, те је наш главни циљ у овоме раду позабавити се практичном анализом појмовних метафора које учествују у концептуализацији ове емоције у енглеском језику, као и да се утврде изворни домени којима се ближе одређује циљни домен НОРЕ, односно НАДА. На тај начин настојимо да употпунимо слику о овом концепту који, будући да не спада у примарна, базична осећања/емоције, није до сада био предмет многих истраживања. За потребе анализе служили смо се примерима прикупљеним из Корпуса савременог америчког енглеског језика (*Corpus of Contemporary American English*), као и Британског националног корпуса (*British National Corpus*). Анализом идентификованих метафоричких израза утврђене су реализације неколико појмовних метафора: НАДА ЈЕ ЖИВО БИЋЕ (ЉУДСКО БИЋЕ, ЖИВОТИЊА, БИЉКА), НАДА ЈЕ ВОДА, НАДА ЈЕ ВАТРА, НАДА ЈЕ СВЕТЛОСТ и НАДА ЈЕ НИТ.

АНАЛИЗА КОРПУСА

Један од начина концептуализације емоција јесте путем живих бића, при чему се као доминантни изворни домен издваја човек. Из тога следи да се апстрактни појмови (емоције) могу разумети путем персонификације која у енглеском језику најчешће подразумева људска бића јер је људско биће заправо прототип агенса (Ракић 2014: 467). Међутим, емоције се такође могу концептуализовати као животиње и биљке, на основу чега добијамо уже изворне домене ЉУДСКО БИЋЕ, ЖИВОТИЊА и БИЉКА. Сваки од ових ужих

изворних домена, који потпада под шири концепт ЖИВО БИЋЕ, наглашаваће различите аспекте циљног домена НАДА, што показују и примери:

- (1) The *bones* of her hope had been *broken* in the early days of Owoh's travails.
- (2) There is one encouraging sign of human life, one hope *flying* overhead.
- (3) Hope is a thing with *feathers*, that *perches* in the soul.
- (4) And it is hope's *slippery tail* that the Minotaur is trying to grab hold of.
- (5) Passengers reported that hope began to *blossom* as the ship reared the end of its two-week journey.
- (6) And in her heart she allowed hope to *blossom into* fragile life again.
- (7) Summer is the full *flowering* of that hope.
- (8) It will inspire corporate leaders to expand the program and *plant* more *seeds* of hope.
- (9) It is up to us to help *plant seeds* of hope and help fuel the future.

Концептуализација наде као живог бића приказана је примером (1) у коме се овај домен односи искључиво на животиње и људе, односно бића која поседују скелет. Ова појмовна метафора (НАДА ЈЕ ЖИВО БИЋЕ) изражена је лексемом *bones* („кости”) којом се поседовање скелета код човека и животиња пресликава на циљни домен НАДА, те се тако ова емоција поима као биће са костима. Будући да скелетни систем пружа потпору живом бићу, метафорички израз у овом примеру може означавати основ наде као емоције, тј. нешто што је одржава, при чему ће метафорички израз *broken bones* („сломљене кости”) сликовито приказивати уништење те наде.

Анализа прикупљених метафоричких израза открила је присуство метафора које упућују и на животиње, односно на делове животињског тела и њихове способности, што доприноси стварању појмовне метафоре НАДА ЈЕ ЖИВОТИЊА (HOPE IS AN ANIMAL). Будући да се ова емоција најчешће перципира као нешто неухватљиво налик сну, фантазији или илузији (Аверил 1996: 27), не изненађују примери попут (4) у коме је нада животиња са глатким репом који лако исклизне из руку (енгл. *slippery tail*). Ипак, као посебна врста животиња са нарочитим метафоричким потенцијалом у означавању наде у нашем корпусу издвојила се категорија птица. Примери (2) и (3) представљају реализације овог типа појмовне метафоре у којима су извесна својства птица, као што је поседовање перја (енгл. *feathers*), пресликана на домен НАДА, те се она поистовећује са наведеном животињом. Заправо, птице представљају један од универзалних симбола у језику уопште. Сматра се да је њихова способност да „лутају у тродимензионалном свету изнад нас” (Лахти 2007: 451) један од водећих фактора који одражава симболику ове животиње, будући да је тај простор некада био недоступан људима те се поистовећивао у многим културама са божанством, потом слободом и слично. Стога се способност летења код птица на небу метафорично повезује са надом која се понекад доводи у везу и са религијом, са веровањем у

натприродне силе и бића од којих зависи испуњење жеље, те тако може бити сликовито представљена као да чучи у души (енгл. *perches in the soul*) попут птице на грани или лети изнад нас (енгл. *flying overhead*).

Процес настанка, развоја и окончање неке емоције могу се приказати путем домена БИЉКА. Овај изворни домен се често користи не би ли се објаснио процес развоја као такав, најпре због тога што је раст, објашњава Ракић (2014: 474), „својство биљака које је типично у фокусу са човекове тачке гледишта”, што важи и за разумевање наде у енглеском језику. Тако у појмовној метафори НАДА ЈЕ БИЉКА (HOPE IS A PLANT) долази до пресликавања елемената између ова два домена, па се појава или стварање неке емоције може разумети као сејање плода (енгл. *plant the seed*) као у примерима (8) и (9), док се постепени развој емоције може разумети као раст биљке, што је приказано примерима (5)–(7) где су за исказивање развоја осећања искоришћене глаголске лексеме у значењу „процветати” (енгл. *to blossom/to flower*).

Вода се у анализи прототипичних емоција показала као јако продуктивна природна сила у концептуализацији. Као један од разлога због којег је овај домен адекватан за опис емоција као циљних домена јесте то да „огромна водена прострaнства у свим својим видовима пружају врло јасну и опипљиву слику деловања ’више силе’ над којом човек нема контролу” (Ракић 2014: 290). У нашој анализи се издвојило неколико примера који такође показују реализацију наде као ове природне силе:

- (10) Consciousness is *swept on and up by one common wave of hope and joy*.
- (11) Hope *flooded over* me as I heard the familiar plaintive voice.
- (12) He sends forth a tiny *ripple* of hope, and those *ripples* eventually build a *current*.
- (13) My heart *surged* with hope.
- (14) I felt hope *ebbing away*.

У примеру (10) нада се представља као талас који својом јачином може да однесе или збрише савест, док је у примеру (11) наглашена друга одлика емоција – њихова *ћасивносћ*, што заправо доприноси разумевању емоција као нечега што нам се једноставно догоди, као сила које нас обузимају и над којима немамо контролу (Кевечеш 2004: 42; Аверил 1996: 29), те отуда разумевање наде као силе која може преплавити некога (енгл. *flooded over*). У примеру (12) приказан је случај када се повећање интензитета емоције поистовећује са стапањем неколико мањих таласа (енгл. *ripple*) у ток велике водене масе, стварајући тако струју (енгл. *current*). Исти вид концептуализације налазимо и у примерима (13) и (14) у којима се нада перципира као вода која надлази (енгл. *surge*) и повлачи се (енгл. *ebb away*), односно као плима и осека. Дакле, можемо закључити да је вода као природна сила адекватан изворни домен за објашњење циљног домена НАДА уколико је

фокус на интензитету емоције, као и на опису брзине којом се дато осећање јавља или нестаје.

Међутим, акценат на овом аспекту, интензитету наде, није својствен само домену ПРИРОДНА СИЛА, у нашем случају – ВОДА, већ се овај аспект такође може изразити употребом домена ВАТРА. Разумевање емоција се често повезује са нашим искуственим сазнањима о температури, односно топлоти и хладноћи, при чему се одређене емоције (попут беса) везују за повећање телесне температуре, док се друге (рецимо, страх) перципирају као пад телесне температуре. Таква подударност између топлоте тела и топлоте уопште издвојила се у одређеној мери и у нашем корпусу, мада је већи број примера показао да се нада у енглеском језику најчешће схвата као ватра која није нужно у директној вези са порастом телесне температуре. Илуструјемо примерима:

- (15) Hope *warms* him, and he nods.
- (16) But she couldn't *extinguish* the *tiny flame* of hope.
- (17) Rudolf asked, a *last ember* of hope *flickering* in his eyes.
- (18) 'Can I take a message?' she said on a sudden *flare* of hope.
- (19) Hope is *extinguished* little by little.
- (20) The news of the Seren had *ignited* a *bright flame* of hope which left her cold and utterly disappointed.
- (21) Her dark eyes *lit* with sudden hope.

Наду схваћену као ватру у примеру (15) одражава метафорички израз „(за)грејати” (енгл. *warm*) који се може схватити двојако. Веза између ова два концепта се може разумети као поистовећивање пријатног осећаја утопљености који пружа ватра са осећајем спокоја и уверења који у нама нада буди, те нас тако испуњава топлином. Или се, пак, може схватити као подстицај на неку радњу. Међутим, најфреквентнија појмовна пресликавања у овој групи односе се на интензитет ове емоције, што потврђује велики број наших примера. Пресликавања се реализују путем изједначавања интензитета емоције са величином или јачином ватре, па је тако у примеру (20) највиши интензитет емоције изражен највећим интензитетом којим ватра гори путем метафоричког израза „јак пламен” (енгл. *bright flame*), док се у примерима (16) и (17) употребом израза „мали пламен” (енгл. *tiny flame*) и „последњи жар” (енгл. *last ember*) дочарава слаб интензитет наде путем слабог интензитета ватре. Такође се јављају примери (17)–(21) у којима је изражена опозиција у порасту и паду интензитета наде, односно, акценат је на самом процесу паљења или гашења ватре. На тај начин се буђење дате емоције у некоме или нагли пораст њеног интензитета изједначава са распламсавањем ватре, за чије су исказивање у нашим примерима употребљене лексема „варница/искра” (енгл. *flare*) као и глаголске лексеме у значењу „запалити” (енгл. *ignite*, *lit*). Насупрот томе, губитак наде се сликовито приказује употребом метафо-

ричких израза „угасити” (енгл. *extinguish*) и „треперити” (енгл. *flicker*), чиме се истиче несталност светлости коју одаје ватра. Као што смо претходно напоменули, ВАТРА је још један домен који у енглеском језику истиче аспект интензитета наде, што иде у прилог чињеници да је за исказивање једног истог циљног домена могуће употребити разне изворне домене.

Постојање наде се, на основу прикупљеног корпуса из енглеског језика, поистовећује и са присуством/одсуством светлости. Овакав вид концептуализације проистиче из човековог телесног функционисања у физичком свету (Драгић 2014: 75). Наиме, светлост се често вреднује позитивно јер у нама изазива осећање сигурности и среће. Са друге стране, тама се повезује са осећајем несигурности и nelaгоде, па тако дочарава све што вреднујемо као негативно (Комароми 2016: 76). О позитивној конотацији наде говорили смо када је било речи о начину њеног дефинисања. Такође смо раније истакли и њен религиозни аспект због чега се она с разлогом доводи у везу са светлошћу, па тако долази до стварања појмовне метафоре НАДА ЈЕ СВЕТЛОСТ. Следећи примери могу се довести у везу са оваквом концептуализацијом:

- (22) It was a brief *shining* hope for a moment.
- (23) Their example is a *bright light* of hope for immigrant communities across this country.
- (24) The school is a *beacon* of hope and possibility in a neighborhood abandoned by the city.
- (25) The statue of our nation has been seen as a *beacon* of hope and opportunity.
- (26) I thought there might be some *ray* of hope.
- (27) One *ray* of hope *shone bright*.
- (28) Every time there is a *glimmer* of hope, it's pulled away.
- (29) There's a *glint* of hope.
- (30) His hope had *faded*.
- (31) Hope is *extinguished* little by little.
- (32) Her hope *dimmed*.

Видимо, дакле, да се вера у остварење нечега што се прижељкује поистовећује са светлошћу (енгл. *bright light*) или са светиоником (енгл. *beacon*), који су заправо симболи наде (Фербер 2007: 115). Из тог разлога се јављају и лексеме из концептуалног домена светлости попут „зрак” (енгл. *ray*), „трептај” (енгл. *glimmer*) и „блесак” (енгл. *glint*), које у зависности од трајања могу исказивати различит степен наде. Отуда следи да ће се губљење или одсуство наде концептуализовати преко одсуства светлости, што потврђују и примери (30)–(32) са глаголским лексемама којима се наглашава губитак светлости (енгл. *faded, extinguished, dimmed*).

Концепт нити, конца или канапа се у појмовним метафорама, када је енглески језик у питању, често јавља не би ли се указало на неки вид

повезаности, физичке или емотивне. У случају емоција, овакви концепти се углавном користе при дочаравању присности, па су тако погодни за концептуализацију позитивних емоција. Штрбац (2018: 101) указује на то да дубље тумачење симболике нити открива њену повезаност са судбином и божанствима која управљају током људског живота. Раније смо напоменули да и сам концепт НАДА има додирних тачака са религијом и будућношћу, међутим, анализа је показала да се овај домен при одређивању наде у енглеском језику концептуализује нешто другачије.

(33) But Seuss usually held out at least a *twisted rope* of hope.

(34) The Brewers are *hanging onto* a *thread* of hope after Colorado's victory on Friday.

(35) He could feel *threads* of hope from the crowd *woven* together.

Речничка дефиниција лексеме *rope* („канап“) истиче да је овај предмет сачињен од више испреплетених нити, чиме се наглашава његова дебљина, али и чврстина, што асоцира на сигурност. Из искуства такође знамо да се канап може употребити да се нешто осигура, обузда или држи под контролом. Мапирање ових аспеката домена КАНАП на домен НАДА може помоћи у разумевању метафора попут оне у примеру (33) где се човекова вера или нада у нешто симболично приказује као канап за који се човек држи. Овакав вид концептуализације показује и пример (34) у коме се нит односи на конач (енгл. *thread*) који, с обзиром на то да је заправо танко упредена нит, указује на готово безнадежну ситуацију. Конач додатно може послужити не би ли се приказала повезаност више ентитета, као у примеру (35) где групу људи повезују „конци“ или „нити“ наде (енгл. *threads of hope*) које су испреплетане (енгл. *woven together*). Дакле, сам домен НИТ се у нашем корпусу испољио кроз лексеме *канап* и *конац* од којих свака упућује на различито тумачење метафоре НАДА ЈЕ НИТ (HOPE IS A STRING).

ЗАКЉУЧАК

Узимајући у обзир анализу прикупљених метафоричких израза, можемо запазити да се ова емоција у енглеском језику нешто другачије поима него што је то случај са групом прототипичних емоција. Несумњиво је овај вид концептуализације условљен самом природом концепта HOPE који је сам по себи више интелектуално него телесно заснован. Како не постоји чврста веза између поменуте емоције и њених физиолошких манифестација, у анализи су се издвојили други аспекти који карактеришу наду као јединствено осећање. Односно, када је у фокусу интелектуални аспект наде, којим се она изједначава са сном, илузијом или фантазијом, као продуктивни

изворни домени показали су се ЖИВОТИЊА, где се пре свега издваја категорија птица због способности летења, затим и изворни домен СВЕТЛОСТ којег, осим овог својства, са надом повезује и њихова симболика, при чему се оба концепта доводе у везу и са религијом. Уколико је, пак, акценат на постепеном развоју или одумирању наде, онда се као изворни домен јавља БИЉКА, чији се стадијуми раста које човек са лакоћом уочава пресликавају на развој осећања. Запажено је да већина метафоричких израза истиче интензитет наде као значајан аспект. Овакав вид мапирања издвојио се у оквиру два домена – ВОДА и ВАТРА. Они су заправо слични по томе што учествују у концептуализацији самог процеса настајања или нестајања ове емоције, те тако вода истиче брзину којом се нада јавља путем плиме и осеке, док ватра истиче процес „распламсавања” и „гашења” наде. Међутим, главна разлика између ова два, наизглед слична домена јесте то што је у случају ватре фокус на достигнутом нивоу емоције, при чему она може бити присутна у различитој мери, од искре до јаког пламена. Са друге стране, иако се у случају воде као природне силе најчешће истиче њено разарајуће дејство, вода наглашава пасивност наде јер се процес обузимања појединца овим осећањем сматра као деловање више силе која је изван човекове контроле. Коначно, значај наде у животу као силе која вуче појединца кроз живот и повезује га са другим људима представљени су употребом домена НИТ. Дакле, истраживање доказује да је могуће извршити анализу емоција које нису засноване искључиво на телесном искуству, због чега би било корисно посветити више пажње овим „нетипичним” емоцијама у неким од будућих истраживања.

ЛИТЕРАТУРА

Аверил (1996): James R. Averill, *Intellectual Emotions*, In R. Harré, W. Parrott (Eds.), *The Emotions: Social, Cultural and Biological Dimensions*, London: SAGE Publications, 24–38.

Богетић (2018): Ksenija Bogetić, *Metafore o engleskom i srpskom jeziku u britanskom odn. srpskom novinskom diskursu*, Beograd: Filološki fakultet.

Гибс (1996): Raymond W. Gibbs Jr., *Why many concepts are metaphorical*, *Cognition*, 61(3), 309–319.

Драгић (2015): Mila Dragić, *Frazeologizmi sa leksemom jezik i ciljnim domenom jezičke radnje u srpskom i engleskom jeziku*, *Zbornik za jezike i književnosti Filozofskog fakulteta u Novom Sadu*, 5, Novi Sad: Filozofski fakultet, 9–20.

Кевечеш (2004): Zoltan Kövecses, *Metaphor and Emotion: Language, Culture and Body in Human Feeling*, Paris: Cambridge University Press.

Кевечеш (2010): Zoltan Kövecses, *Metaphor: A Practical Introduction*, Oxford: Oxford University Press.

Комароми (2016): Bojana Komaromi, *Sinestezijska metafora u pridevima u engleskom i srpskom jeziku: Kognitivnolingvistički pristup*, Novi Sad: Filozofski fakultet.

Лахти (2007): David C. Lahti, *Birds as symbols in human culture*, In M. Bekoff (Ed.), *Encyclopedia of Human–Animal Relationships*, Westport: Greenwood Publishing Group, 451–458.

Лејкоф, Џонсон (2003): George Lakoff, Mark Johnsen, *Metaphors We Live By*, London: The University of Chicago Press.

Манојловић (2017): Nina Manojlović, *Metaforička konceptualizacija ciljnog domena vreme, Jezik, književnost, vreme: Jezička istraživanja*, Niš: Filozofski fakultet, 217–227.

Матић (2016): Milena Matić, *Metafore besa u srpskom jeziku, Filologija kulture*, knj. 4/2, Beograd: Filološki fakultet, 269–285.

Мишковић Луковић (2015): Мирјана Мишковић Луковић, *Праїмайшкa*, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет.

Ракић (2014): Jelena M. Rakić, *Kulturološki aspekti konceptualizacije prototipičnih emocija u engleskom jeziku*, Beograd: Filološki fakultet.

Фербер (2007): Michael Ferber, *A Dictionary of Literary Symbols: Second Edition*, New York: Cambridge University Press.

Штрбац (2018): Гордана Штрбац, *Фразеолоија о човеку и човек у фразеолоији*, Нови Сад: Филозофски факултет.

Tamara N. Janevska

University of Kragujevac
Faculty of Philology and Arts
PhD student

CONCEPTUALIZATION OF HOPE IN ENGLISH LANGUAGE

Summary: This paper deals with ways of conceptualizing the idea of hope in English language. The aim is to explore metaphorical expressions and source domains used to conceptualize this emotion. The theoretical framework of the research is based on the Conceptual metaphor theory; the research is cognitive-semantic. Metaphors which represent the source domain of HOPE are chosen because of their unique properties that distinguish hope from other emotions belonging to the same category. Therefore, hope is considered to belong to a special category of emotions – “intellectual emotions”.

Keywords: conceptualization, conceptual metaphor, source domain, target domain, HOPE.